

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

לפני כבוד השופטת לימור חלד-רון

ביזי פיננסים בע"מ

המבקשת

נגד

1. לשכת הוצל"פ - רשות האכיפה והגביה
2. ולדימיר פנחסוב (משיב פורמאלי)

המשיבים

פסק דין

האם שטר חוב הנושא חתימה אלקטרונית ניתן לביצוע בלשכות ההוצאה לפועל בהליך הקבוע בפרק ט' לתקנות ההוצאה לפועל, תש"ס-1979 (להלן: **תקנות הוצל"פ**)?

מה היחס בין **פקודת השטרות** [נוסח חדש] (להלן: **פקודת השטרות או הפקודה**), שמקורה בחוק השטרות האנגלי משנת 1882 לבין **חוק חתימה אלקטרונית** תשס"א-2001 (להלן: **חוק חתימה אלקטרונית**) ולעידן הדיגיטלי בו אנו חיים? האם יכולות שתי מערכות הדינים לדור בכפיפה אחת, והאם הגיעה העת להכיר בשטרות דיגיטליים?

אלו השאלות המונחות לפניי.

העובדות בתמצית

1. ענייננו בבקשת רשות ערעור שהגישה המבקשת ביום 20.12.23 על החלטת כב' הרשמת שכנר מיום 12.11.23 לדחות ערר כנגד החלטת מזכירות לשכת הוצאה לפועל (להלן: **הוצל"פ**). זו האחרונה סירבה לבקשת המבקשת לפתוח הליך ביצוע שטר לפי פרק ט' לתקנות ההוצל"פ, בגין שטר חוב שנחתם ע"י המשיב 2, מן הטעם שהחתימה על השטר היא חתימה דיגיטלית.

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסיס בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

המבקשת היא חברת פינטק, המפוקחת ע"י רשות שוק ההון, ומספקת קווי אשראי לעסקים קטנים ובינוניים באמצעות פלטפורמה דיגיטלית (ראו אתר המבקשת: <https://www.bizi.co.il>). כבר עתה ייאמר כי המודל העסקי של המבקשת מבוסס, בין היתר, על חתימה אלקטרונית על שטרי חוב.

2. עררה של המבקשת נדחה, לאחר שכב' הרשמת השתכנעה כי לא נפל פגם בהחלטת מזכירות ההוצל"פ. בין היתר התייחסה הרשמת לכך שהמזכירות פעלה בהתאם לנהלי לשכות ההוצל"פ ובשוויון, ואימצה בהחלטתה את עמדת היועצת המשפטית של המשיבה שהועברה לעיונה, לפיה לא ניתן להכיר בשטר חוב שנחתם באופן אלקטרוני. בעמדה זו פורטה עמדת משרד המשפטים לפיה קיים קושי לקבל לביצוע שטר שנחתם דיגיטלית, היות שהנחת היסוד של המחוקק בפקודת השטרות נוגעת לעולם הפיזי בלבד, ויש להחלטה המכירה בחתימה אלקטרונית על שטר השלכות רוחב, בין היתר ביחס לשיקים.

3. ביום 22.1.24 הוגשה עמדת המשיבה לבקשה. בפתח תגובתה ציינה המשיבה כי אין אפשרות להגיש בקשת רשות ערעור על ערר, ומכאן שהמדינה אינה צריכה להיות משיבה בהליך מסוג זה, אך מרבית תגובתה התייחסה לסוגיה המהותית שעל הפרק, וכך היה גם ביתר תגובותיה.

ביום 19.9.24 נערך דיון בבקשה, בסופו הוצע לצדדים להגיע להסכמות, ולו לתקופת מעבר זמנית עד שהמדינה תסדיר את הסוגיה של חתימה אלקטרונית על שטר בכללותה. בהמשך הודיעה המשיבה בתגובה מפורטת כי אינה יכולה להיעתר להצעה.

ביום 2.12.24 התבקשו על ידי הבהרות נוספות מהמשיבה הנוגעות לחוק חתימה אלקטרונית, וזו הגישה הבהרתה ביום 23.12.24. תגובת המבקשת להבהרות אלו הוגשה ביום 25.12.24.

טענות המבקשת

4. טענותיה של המבקשת נחלקות לשתיים. טענתה המרכזית נוגעת לאפשרות לחתום על שטר חוב באופן דיגיטלי, ולבצעו במסלול המיועד לשטרות בהתאם **לחוק ההוצאה לפועל**, תשכ"ז - 1967 (להלן: **חוק ההוצל"פ**) ובתקנות ההוצאה לפועל. לטענתה, כבר במצב הדברים הקיים ניתן לממש שטרות אלה בהוצאה לפועל כמו כל שטר רגיל. הטענה השנייה מתייחסת להתנהלות המשיבה, והחלטותיה לאסור ביצוע שטר חתום אלקטרונית בהליך המיועד לשטרות, תוך חריגה מסמכות ובהתאם לנהלים שאינם מפורסמים לציבור.

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסיים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

5. המבקשת מצביעה על כך שחוק חתימה אלקטרונית קובע כי לא תישלל קבילותה של חתימה רק בשל היותה אלקטרונית בנסיבות בהן מתקיימות התכליות לדרישת החתימה לפי אותו חיקוק. כמו כן היא מציינת כי אין החרגה או הסדר ספציפי בחוק חתימה אלקטרונית בקשר לשטרות. מכאן, שחתימה אלקטרונית מממשת את דרישת החתימה הקבועה בפקודת השטרות, ועסקין בשטר לכל דבר ועניין, שניתן לבצעו בהליך המיועד לשטרות בלשכות ההוצל"פ.

המבקשת פירטה את התכליות העומדות ביסוד דרישת החתימה בדיני השטרות, והסבירה כי אלו מתיישבות עם מהותה של החתימה הדיגיטלית. היא עמדה על האבחנה שיש לערוך בין סיווגו של מסמך כשטר חוב, בהיותו חתום דיגיטלי, לבין טענות ההגנה שיכולות לעלות בקשר אליו, והתייחסה לאפשרות לזהות את החותם וכן לאפשרות הזיוף של חתימה אלקטרונית.

6. בהתייחס למימד הפיזי של השטר, שמהווה נימוק מרכזי בעמדת המשיבה, הבהירה המבקשת כי **חוק סליקת שיקים**, התשע"ו - 2016 (להלן: **חוק סליקת שיקים**) מכיר זה מכבר בפלט ממוחשב של שיק ככזה המחליף שטר. היא הבהירה שגם מקום ששטר נחתם אלקטרונית, אין בכך כדי לאיין את המימד הפיזי שלו, אלא שהחתימה עליו היא אלקטרונית. כמו כן ציינה המבקשת, כי פקודת השטרות אינה מחייבת במפורש החזקה פיזית של השטר, וכן הזכירה את פרשנות המונח "כתב" **בחוק הפרשנות**, תשמ"א - 1981, באופן המאפשר, לדידה, גם חתימה אלקטרונית.

המבקשת הדגישה, כי אף המשיבה הבהירה שסוגיית חתימה דיגיטלית על שטרות נבחנת בימים אלו בחיוב, ועל כן כלל לא היה מקום לדחות את עררה.

מטעמים אלו סבורה המבקשת כי רשות האכיפה והגביה חרגה מסמכותה בהתקינה נהלים אשר לא מאפשרים ביצועו של שטר החתום באופן אלקטרוני כשטר לכל דבר ועניין. היות שתקנה 104(א) לתקנות ההוצל"פ קובעת אימתי לא תתקבל בקשה לביצוע שטר לביצוע, ואין בה כל איסור על חתימת שטר באופן אלקטרוני, חובה היה על לשכת ההוצל"פ לפתוח הליך גביה כאמור בתקנה 104(א). המבקשת טוענת כי התנהלות זו של המשיבה עולה כדי חריגה מסמכות, ולא ניתן לעקוף את הוראות החוק, אשר מתירות חתימה אלקטרונית על שטר, באמצעות התקנת נהלים פנימיים.

7. המבקשת עמדה בהרחבה על שעסקין בנהלים שכלל אינם מפורסמים, באופן שפוגע בוודאות המשפטית ובזכותו של הציבור לדעת. בהקשר זה הלינה על אי הודאות שבו היא נמצאת נוכח החלטת המשיבה בעניינה, שהינה בעלת משמעות קריטית עבורה, בעיקר לאור המודל העסקי שלה, שמבוסס כאמור על חתימה אלקטרונית.

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

8. בתגובה שהעבירה המבקשת להבהרות שהוגשו מטעם המשיבה, היא עמדה על כך שתכונת ה"סחירות" אינה חייבת להיעשות באופן פיזי, אלא יכולה להתממש גם בהעברה של קובץ המקור, והסבירה כי אין מניעה לזהות בוודאות את קובץ המקור ואת החתימה הדיגיטלית. לפיכך, הטעימה המבקשת, אין כל יסוד להתעקשות המדינה על ה"מימד החפצי".

המבקשת הוסיפה כי גם כיום מוגשים למימוש בלשכות ההוצל"פ פלטי שיקים, היינו, העתקים, ולא השיקים המקוריים, וכך גם העתקים של שטרי חוב, כאשר עורך הדין מצהיר כי המקור מצוי אצל הזוכה. הדברים נכונים גם ביחס לקבצים דיגיטליים, ובלשון המבקשת: **"קובץ מקורי, החתום בחתימה הדיגיטלית המקורית - אחד ויחיד הוא, וללשכת ההוצאה לפועל מוגש תדפיס/פלט הקובץ"**.

9. המבקשת הפנתה להנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.2500 **"כללים מנחים לגיבוש הסדרים דיגיטליים"** (להלן: **הנחיית היועץ או הנחייה 1.2500**), והדגישה כי אל לה למדינה לדבר בשני קולות. לדבריה, הנחיות רשות האכיפה והגביה מושא הליך זה, אשר אין ראות בשטר החתום דיגיטלית משום שטר, אין עולות בקנה אחד עם הנחיית היועץ, שקובעת כי מקום שתיתכנה פרשנויות שונות של הדין, ותכליותיו יוגשמו גם עם ההסדר הדיגיטלי, ניתן לקיים את ההסדר הדיגיטלי במסגרת הדין החל.

ועוד הוסיפה המבקשת כי אף המדינה מודה בתגובותיה כי אין מניעה להכיר ב"קובץ" כשטר לכל דבר, אך מתנה זאת במציאת הסדר דיגיטלי מתאים, ועל כן, מקום שאין כל הגבלה שבדין, אין בסיס לעמדת רשות האכיפה והגביה כפי שהוגשה לרשמת ההוצל"פ ובהליך דנן.

טענות רשות האכיפה והגביה

10. המשיבה, ככלל, אינה שוללת אפשרות להכיר בחתימה דיגיטלית על שטר חוב, אך במסגרת תגובותיה עמדה על הקשיים העולים מאימוץ פרשנות שכזו, המחייבת גיבוש הסדרים מתאימים בשיתוף כלל הגורמים הרלבנטיים. בהקשר זה ציינה כי נערכה כבר ישיבה ראשונית בעניין. כמו כן הדגישה המשיבה, כי הסוגיה בה עסקינן נוגעת גם לשיקים.

בתגובותיה הצביעה המשיבה על מספר קשיים להכיר בחתימה אלקטרונית על שטר. ראשית, עיון בלשון הפקודה מלמדת על מסמך בעל מימד פיזי, וכך גם עולה מלשונו של חוק סליקת שיקים. המשיבה פירטה את המונחים בהם נעשה שימוש בדברי חקיקה אלה, ובין היתר **"אוחז"**; **"מסירה"**, **"החזקה"** בפקודת השטרות, ו**"סריקה ממחשבת של שיק"** בחוק סליקת שיקים. שנית, טוענת המשיבה, ביסוד המונחים הפיזיים בפקודה עומדת התכלית של דיני השטרות, כגון

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסיס בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

תכונת ה"עבירות", אשר מבוססת על מסירה פיזית ועל המימד החפצי של השטר. לטענת המשיבה, יש להבטיח כי מימד הסיחור של השטר נשמר, גם מקום שהוא חתום אלקטרונית, והביעה חשש שהיות וניתן לייצר מספר עותקים של השטר, אין אפשרות לייצר זיהוי חד ערכי של מי שאוחז בו, ובכך תיפגע סחירותו. מכאן, שלא ניתן לראות במסמך מסוג זה "שטר" לפי פקודת השטרות והפרשנות המקובלת שלה.

המשיבה עמדה על הוראות חוק סליקת שיקים, הרואה גם הוא בשיק מסמך בעל מימד פיזי, וציינה כי הקימה מול המערכת הבנקאית ממשק במסגרתו כל בקשת ביצוע של שיק שנשלח אלקטרונית מועברת לבדיקה בכדי לוודא שהפלט שהוגש לביצוע הינו אמיתי, וזאת כדי למנוע זיופי פלט. בהקשר זה הבהירה המשיבה כי חוק סליקת שיקים הוגבל אך ורק לשיקים שסחירותם הוגבלה ממילא.

11. קושי נוסף עליו הצביעה המשיבה, הינו החשש כי השטר יוצג לפירעון יותר מפעם אחת, שכן, ניתן יהיה לייצר עותקים דיגיטליים במספר בלתי מוגבל, בלי אפשרות לזהות מי הוא האוחז בשטר המקור, ובלי אפשרות של זיהוי מאפיין. לפיכך, המעבר להסדר דיגיטלי בשטרות אינו פשוט, ומחייב יצירת כללים נוספים משלימים או מנגנון אחר להתנהלות שיבטיחו את התכליות האמורות.

כמו כן הסבירה המשיבה, כי עם הדפסתו והגשתו של שטר חוב במסגרת בקשת ביצוע, נעלם ממנו המימד של החתימה הדיגיטלית, ורואים עליו רק את שם החותם.

12. אשר על כן, לעמדת המשיבה, כפי שהובאה בכתב רשות האכיפה והגביה מיום 18.9.23 שהוגש לכב' הרשמת לכנר "בעת הזו יש קושי להכיר בשטר אשר נחתם בחתימה אלקטרונית כשטר...". עם זאת, חזרה המשיבה והבהירה כי "בכוונת משרד המשפטים לקיים בחינה מעמיקה יותר של אפשרות הכרה בשטרי חוב ... אשר במסגרתה תיבחן אפשרות לפרש את החקיקה בצורה תכליתית לצד פרסום נהלים משלימים, או לחליפין לבחון תיקוני חקיקה ככל שנדרשים. אין בבחינה כאמור כדי לגרוע מעמדת גורמי המדינה לפרשנות הדין הקיים כפי שפורטה לעיל" (נספח 3 לתגובת המשיבה לבקשת רשות הערעור).

כמו כן הזכירה המשיבה כי דרכה של המבקשת ושכמותה אינה חסומה בשל אי ההכרה בחתימה אלקטרונית על שטר, היות שעומדת בפניה האפשרות לפתוח את התיק כתובענה בסכום קצוב.

13. בהתייחס לנהלים על פיהם עובדות לשכות ההוצל"פ, טענה המשיבה כי מדובר בנהלים המפורסמים לציבור, ונכתב בהם במפורש כי "לא ניתן לפתוח תיק הוצאה לפועל אם אין חתימה

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

של עושה השטר. אליבא דמשיבה, הכוונה במינוח זה לחתימה פיזית בלבד, ולא נדרשת התייחסות לחתימה אלקטרונית. עוד ציינה המשיבה כי זוכים רבים פנו עובר להגשת בקשה לביצוע שטר למשיבה בשאלה האם ניתן להגיש לביצוע שטר שנחתם באופן אלקטרוני, ונענו בשלילה. המשיבה הוסיפה והפנתה לטופס 1ד לתקנות הוצל"פ שמגדיר מפורשות כי על הזוכה להחזיק בשטרות בחתימת יד.

המשיבה הוסיפה וציינה כי גם שיטות משפט אחרות המבוססות על המשפט האנגלי טרם הכירו בחתימה אלקטרונית, והפנתה לנייר עמדה בעניין זה מטעם ארגון הסחר העולמי.

14. באשר להנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.2500 הבהירה המשיבה כי היות שפקודת השטרות מתייחסת לסממנים הפיזיים, ולאור תכליותיהם של דיני השטרות ומאפיין הסחרות, לא ניתן לראות בפרשנות שכוללת הכרה בחתימה אלקטרונית, ככזו המקיימת את תכלית פקודת השטרות, כנדרש בהנחיית היועץ.

15. במענה להבהרה שהתבקשה מהמשיבה בקשר להוראות חוק חתימה אלקטרונית, השיבה המשיבה כי אף במסגרת דיוני הכנסת עובר לחקיקת החוק, עלה הקושי להכיר בחתימה אלקטרונית על שטרות, ובסופו של יום הוחלט בצו שתיקן את התוספת לחוק שלא ניתן לאפשר הגשת פלטים של שטר כמקור בהליכים משפטיים.

לסיכום, במסגרת תגובתה הראשונה לבקשת רשות ערעור טענה המשיבה כי הדין הקיים אינו מאפשר שימוש בשטרות ערוכים וחתומים דיגיטליים, מהטעמים שפורטו לעיל. עם זאת, בתגובתה האחרונה ציינה המשיבה כי אינה שוללת אפשרות להכיר בחתימה דיגיטלית על שטר חוב, אך הדבר מחייב גיבוש הסדרים מתאימים.

דיון והכרעה

16. כבר בפתח הדברים אציין כי במישור הפרטני המשיב 2 - הוא החייב החתום על שטר החוב מושא הבקשה - חתם על הסדר חוב, ומכאן שהמבקשת קיבלה את כספה, דבר המייתר לכאורה את ההכרעה. עם זאת, הצדדים ביקשו הכרעה במחלוקת העקרונית שנתגלעה ביניהם, לאחר שהשקיעו מאמץ ניכר בטיעון לגביה, ועל כן נדרשתי אליה.

17. כמו כן, מצאתי להסיר מעל הפרק את טענתה של המדינה בקשר לאכסניה הדיונית של הליך זה. המדינה כזכור טוענת כי שעה שרשמת ההוצאה לפועל דנה בערר, אין אפשרות להגיש בקשת

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

רשות ערעור על החלטתה בערר זה. בטענה אין ממש, שכן היא נסתרת מהוראות סעיף 80 לחוק ההוצאה לפועל. כזכור, סעיף 80 לחוק ההוצאה לפועל, שעניינו "ערר וערעור" קובע כך:

"(א) הרואה עצמו נפגע על ידי פעולה של מנהל לשכת הוצאה לפועל או החלטה שלו או של עובד מערכת ההוצאה לפועל, רשאי להגיש ערר לפני רשם ההוצאה לפועל.

(ב) צווים והחלטות של רשם ההוצאה לפועל, לרבות החלטות בערר לפי סעיף קטן (א), ניתנים לערעור, ברשות שופט בית משפט השלום לפני בית משפט השלום; אולם ערעור על החלטה לפי סעיפים 13, 14, 19, 25, 38(א), 48, 58, 66(א) ו- (2), 66(א), 66(ג) (2), 69(ב) (א), 70(א) ו- 74(א), יהא בזכות."

במקרה דנן, הוגש לכב' רשמת ההוצאה לפועל ערר על החלטת לשכת ההוצאה לפועל שלא לאפשר פתיחת הליך לביצוע שטר ביחס למסמך החתום דיגיטלית. היינו, מדובר בערר כאמור בסעיף 80(א) לחוק ההוצאה לפועל. בהתאם לסעיף 80(ב), על החלטה של רשם ההוצאה לפועל, ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לבית משפט השלום. לפיכך, דינה של טענת המשיבה בעניין זה - להידחות.

18. נוכח הסוגיה המהותית שבנדון, נכון יהיה להעניק רשות ערעור, ועל כן תידון הבקשה כאילו ניתנה הרשות והוגש הערעור על פיה.

דרישת החתימה בפקודת השטרות

19. סעיף 3 לפקודה קובע מהו שטר חליפין (לרבות שיק שהוא שטר חליפין שהנמשך בו הוא תאגיד בנקאי, ראו סעיף 73(א) לפקודה - לח"ר), ובין היתר מתייחס לקיומה של חתימה כאחת הדרישות הצורניות הנדרשות להיות בשטר. וכלשון הפקודה:

(א) שטר-חליפין הוא פקודה ללא תנאי ערוכה בכתב מאת אדם אל חברו, חתומה בידי נותנה, בה נדרש האדם שאליו ערוכה הפקודה לשלם לאדם פלוני או לפקודתו, או למוכ"ז, סכום מסויים בכסף, עם דרישה או בזמן עתיד קבוע או ניתן לקביעה.

(ב) מסמך שלא נתקיימו בו תנאים אלה, או שיש בו פקודה לעשות מעשה בנוסף על פרעון כסף, איננו שטר-חליפין.

סעיף 84(א) לפקודת השטרות מגדיר מהו שטר חוב:

"שטר חוב הוא הבטחה ללא תנאי ערוכה בכתב מאת אדם לחברו, חתומה בידי עושה השטר, בה הוא מתחייב לפרוע לאדם פלוני או לפקודתו, או

תיק חיצוני: 510227-06-23

סעיף 92 לפקודה קובע כך :

8 מתוך 24

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסיים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

בע"א 571/79 **דירות מקסיים בע"מ נ' דינה ג'רבי**, לז' (1) 589 (1983), התייחס בית המשפט לפסיקה אמריקאית שם הוכר מסמך בו כתב פלוני **"אני, פלוני, מתחייב....."** ללא צירוף חתימתו כשטר אכיף, וציין שאין מדובר בויתור על חתימה אלא ב**"פירוש ליבראלי לגבי השאלה, מה מהווה חתימה בהקשר לחוק זה"**.

בע"א 4294/90 **עזבון המנוחה חיה לאה רינסקי ז"ל נ' רחמני ושות' מימון בע"מ**, נ(1) 453 (1996) נדונה, בין היתר, שאלת חתימה בידי שלוח, ואומצה הפרשנות לפיה יש לבדוק חתימה על שטר כשלוח על-פי השטר בכללותו, ולא רק על-פי מילים מפורשות ליד חתימתו של השלוח, חרף לשונה של הפקודה. בית המשפט הדגיש את ההשפעה שקיימת לחיי המעשה על הפרשנות שיש ליתן לפקודת השטרות וציין כי **"בכל הנוגע לחתימה של תאגידים - כגון חתימת חברה באמצעות מנהלה - גישה זו משקפת את המקובל בחיי המעשה. כאשר בשטר מופיע שמה של חברה ומתחתיו חתימת מנהלה, נוהג הסוחרים הוא לראות בחתימת המנהל חתימת שלוח ולא חתימה של עושה או מושך נוסף"**.

22. מכאן, שבתי המשפט ניאותו לפרש את דרישת החתימה באופן ליברלי וגמיש, תוך התייחסות לתכלית החקיקתית של החתימה השטרית כאקט אישי מובהק, לכוונות הצדדים ולפרקטיקות המקובלות בחיי המסחר.

חוק חתימה אלקטרונית

23. חוק חתימה אלקטרונית נחקק בשנת 2001, ונועד להגביר את הוודאות לגבי פעולות המתבצעות באופן אלקטרוני, בעידן הטכנולוגי המתפתח שבו ניתן לבצע חתימה בדרכים שונות (ראו הצעת חוק חתימה אלקטרונית, התש"ס – 2000, ה"ח 2915, להלן: **הצעת חוק חתימה אלקטרונית**).

החוק ביקש להתמודד עם ההיבטים המשפטיים של החתימה, הן ביחס לגמירות הדעת של החותם והן באשר לזהותו, ובנוסחו המקורי הוא הסדיר שני סוגים של חתימות אלקטרוניות: חתימה אלקטרונית מאובטחת וחתימה אלקטרונית מאושרת. חתימה מאובטחת היא זו שמתקיימים בה כל אלה: ייחודיות לבעל אמצעי החתימה; אפשרות לזיהוי לכאורה של בעל אמצעי החתימה; הפקה באמצעי חתימה הניתן לשליטתו הבלעדית של בעל אמצעי החתימה; אפשרות לזהות שינוי שבוצע במסר האלקטרוני לאחר מועד החתימה. חתימה מאושרת, היא חתימה מאובטחת שגורם מאשר הנפיק תעודה אלקטרונית מאושרת בדבר אמצעי אימות החתימה המזהה אותה.

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסיים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

24. סעיף 2 לחוק חתימה אלקטרונית כפי שנחקק במקור קבע כך:

2(א) נדרשה לפי חיקוק חתימתו של אדם על מסמך, ניתן לקיים דרישה זו, לגבי מסמך שהוא מסר אלקטרוני, באמצעות חתימה אלקטרונית, ובלבד שהיא חתימה חיקוק אלקטרונית מאושרת.
(ב) הוראות סעיף קטן(א) לא יחולו על הוראות חיקוק שהשר קבע, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, בתוספת הראשונה.

היינו, בכל מקום שהוראת חוק הציבה דרישת חתימה, קבע חוק חתימה אלקטרונית שניתן לחתום באופן אלקטרוני, ובלבד שתהא זו חתימה אלקטרונית מאושרת כהגדרתה בחוק.

סעיף זה השתנה בתיקון מס' 3 לחוק חתימה אלקטרונית משנת 2018, כפי שיפורט להלן.

אזכורה של פקודת השטרות בחוק חתימה אלקטרונית

25. סעיף 6 לחוק חתימה אלקטרוני בנוסחו המקורי קבע כך:

(א) פלט של מסר אלקטרוני החתום בחתימה אלקטרונית מאובטחת לא ייחשב, בכל הליך משפטי, כהעתק המסר האלקטרוני שעל בסיסו הופק, אלא כמקור.
(ב) הוראות סעיף קטן(א) לא יחולו על סוגים של מסרים אלקטרוניים, סוגים של הליכים משפטיים ושימושים מסוימים במסרים אלקטרוניים, שהשר קבע, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, בתוספת השניה.

ביום 22.5.2000 נחתם צו חתימה אלקטרונית, ובמסגרתו נקבעו התוספות לחוק, ובתוספת השנייה, פרט 2, אוזכרה פקודת השטרות. כלומר, בהתאם לאותו הסדר חקיקתי לא ניתן היה להכיר בפלט כשטר המקורי. סעיף זה בוטל בהמשך, ופקודת השטרות אינה מוזכרת בנוסח התקף של חוק חתימה אלקטרונית. להצגת התפתחות זו אדרש מיד.

תיקון מס' 3 לחוק חתימה אלקטרונית משנת 2018

26. בשנת 2018 נערך תיקון מקיף בחוק חתימה אלקטרונית בעקבות לקחים שהופקו מאז חקיקתו, כאשר מטרת התיקון היתה להפוך את השימוש בחתימה אלקטרונית שכיחה ומונגשת יותר (ראו

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

המבוא לדברי ההסבר להצעת חוק חתימה אלקטרונית (תיקון מס' 3), התשע"ח – 2018, ה"ח הממשלה 1192 (להלן: **הצעת תיקון מס' 3 לחוק חתימה אלקטרונית**)).

סעיף 2 לחוק חתימה אלקטרונית שונה, ונקבע בו הנוסח הבא, שהוא הנוסח *התקף* דהיום:

(א) נדרשה לפי חיקוק חתימתו של אדם על מסמך, ניתן לקיים דרישה זו לגבי מסמך שהוא מסר אלקטרוני, באמצעות אחת מאלה:

(1) חתימה אלקטרונית מאושרת;

(2) חתימה אלקטרונית אחרת, ובלבד שמתקיימות, ברמת ודאות מספקת בנסיבות העניין, התכליות לדרישת החתימה בהתאם לאותו חיקוק.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) –

(1) דרישת חתימה לפי חיקוק על מסמך מהסוג המנוי בטור א' בחלק א' לתוספת הראשונה, ניתן לקיימה רק באמצעות חתימה אלקטרונית מהסוג הקבוע לגביו בטור ב' לצדו;

(2) לגבי סוגי מסמכים המנויים בחלק ב' לתוספת הראשונה לא ניתן לקיים את דרישת החתימה לפי חיקוק באמצעות חתימה אלקטרונית.

(ג) השר, באישור ועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספת הראשונה.

27. בנוסחו העדכני של חוק חתימה אלקטרונית אין כל התייחסות מפורשת לפקודת השטרות, ואותו סעיף 6 לחוק במתכונתו המקורית, שהתייחס לפלט ממוחשב, נמחק.

עיון בתוספות לחוק חתימה אלקטרונית, אשר מפנה לחיקוקים פרטניים, מגלה כי פקודת השטרות אינה נפקדת עימם. קביעה לפיה לא ניתן לקיים את דרישת החתימה לפי חיקוק באמצעות חתימה אלקטרונית, נעשתה רק ביחס לצוואה בכתב יד לפי סעיף 19 לחוק הירושה תשכ"ה – 1965 (להלן: **חוק הירושה**). כמו כן, דרישה מפורשת לחתימה אלקטרונית מאושרת בלבד (שהינה חתימה "חזקה" יותר – לח"ר), עוגנה רק ביחס לצוואות לפי סעיף 20 (צוואה בעדים) או סעיף 22 לחוק הירושה, וזיכרון דברים על פי סעיף 23 לחוק הירושה (על הרציונאליים להחרגה זו ראו דברי ההסבר להצעת תיקון מס' 3 לחוק חתימה אלקטרונית).

משלא אוזכרה באף לא אחת מהתוספות, הרי שחל על פקודת השטרות סעיף 2 לחוק חתימה אלקטרונית, שקובע כברירת מחדל, כי מקום שנדרשה לפי חיקוק חתימתו של אדם על מסמך, ניתן לקיים דרישה זו לגבי מסמך שהוא מסר אלקטרוני (כפי שמוגדר בפקודה – לח"ר), באמצעות חתימה אלקטרונית אחרת "ובלבד שמתקיימות, ברמת ודאות מספקת בנסיבות העניין, התכליות לדרישת החתימה בהתאם לאותו חיקוק".

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

28. בדברי ההסבר לתיקון מס' 3 פורטה הסיבות שהובילו לביטול החובה של חתימה אלקטרונית מאושרת ביחס לדרישת חתימה עפ"י חיקוק. בין היתר הוסבר הצורך ביצירת גמישות שתאפשר התאמה בין סוג החתימה האלקטרונית לבין תכליות החיקוק הרלבנטי, במטרה להרחיב את השימוש בחתימה אלקטרונית, תוך התאמת הדין למציאות הטכנולוגית המשתנה והנגשתה לציבור.

29. במלים אחרות, עולה בבירור כי רצון המחוקק הינו לקדם את השימוש בחתימה אלקטרונית ולהתאים את החקיקה האזרחית הקיימת לעידן האינטרנט והתפתחויות הטכנולוגיה, ועל כן המודל שנבחר לחוק חתימה אלקטרונית הינו כזה שהוראות החוק יחולו על כלל החקיקה הקיימת, תוך בחינת התכלית של כל חיקוק וחיקוק. למותר לציין כי המחוקק לא קבע הסדר מיוחד לפקודת השטרות.

מכאן, שהשאלה הנדרשת להכרעה הינה האם בחתימה האלקטרונית על שטר מתקיימות ברמת ודאות מספקת התכליות שעומדות ביסוד דרישת החתימה בפקודת השטרות.

הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.2500 - "כללים מנחים לגיבוש הסדרים דיגיטליים"

30. טרם נצלול לעומקה של השאלה, יש להביא בחשבון גם את הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.2500 שהמשיבה, ככל רשות שלטונית, מונחית על ידה.

הנחיה זו פורסמה בשנת 2019 במטרה לקדם העברת תהליכים לתצורה דיגיטלית, כמפורט בפתחה:

"ככל שחולפות השנים הקדמה הטכנולוגית מאפשרת פיתוח של יותר ויותר ערוצים דיגיטליים לביצוע פעולות שונות. בהתאם לכך מתחזקת עם השנים המגמה הקיימת לעבור לתהליכים דיגיטליים ולאפשר ביצוע של פעולות ושירותים הן ציבוריים והן פרטיים - באופן דיגיטלי. הנחיה זו נועדה לסייע ולתמוך במשרדי הממשלה בביצוע המעבר מן העולם הפיסי אל העולם הדיגיטלי, תוך ניהול סיכונים וקיום התכליות הנדרשות. זאת, הן במסגרת גיבוש הסדרים הקשורים לשירותים ממשלתיים וציבוריים כדוגמת הגשה מקוונת, והן במסגרת גיבוש הסדרים החלים על השוק הפרטי כדוגמת הסדרת מוצר שנוצר בעולם הדיגיטלי (להלן: "הסדרים דיגיטליים")."

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסיס בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

31. הנחיית היועץ מעגנת את עקרונות היסוד על יסודם יש לבחון ולגבש הסדר דיגיטלי. ראשית היא קובעת עיקרון של שקילות פונקציונאלית המחייב לנתח את "המטרות והשימושים של הדרישה המסורתית מהעולם הפיסי, ולקבוע כיצד ניתן להגשים מטרות ושימושים אלה בסביבה אלקטרונית". עוד מוסיפה ההנחיה בעניין זה כי "בעת הפעלת עקרון השקילות הפונקציונלית על הסדר מתגבש, יש לבדוק מה הם התכליות והשימושים שההסדר נועד להשיג ולא את אופן יישומם בעולם הפיסי". שנית קובעת ההנחיה את עיקרון אי העדיפות שקובע כי "גיבוש הסדר דיגיטלי יתבצע, ככלל, לאורו של עקרון אי העדיפות, שלפיו לא יישלל תוקפו המשפטי של מסמך או שירות אלקטרוני או קבילותם רק בשל היותם אלקטרוניים. לצד זאת, יובהר כי התוקף המשפטי של מסמך, חתימה או של כל רכיב אחר, שנערכו בדרך אלקטרונית, יכול להישלל מסיבות אחרות, שמקורן בקביעות בדיון, או במגבלה אחרת." כמו כן נקבע עיקרון של ניטרליות טכנולוגית לפיו "יש לשאוף כי הסדר דיגיטלי לא יעדיף ככל הניתן אמצעי טכנולוגי אחד על פני אמצעי טכנולוגי אחר, אם שניהם מגשימים את השימושים והמטרות של אותו ההסדר".

32. ההנחיה מנחה את הרשות השלטונית כיצד לפרש דין קיים באופן שניתן ליישם עבורו הסדרים דיגיטליים, ובין היתר מתייחסת לדרישות של "כתב", "מסמך מקור" ו"חתימה", שמעוגנות בהוראות חוק קיימות. במובן זה, היא עולה בקנה אחד עם רצון המחוקק להתאים את החקיקה הקיימת להתפתחויות הטכנולוגיות בימינו.

חתימה אלקטרונית כאקט אישי מובהק

33. כבר בתחילת דיוננו, עמדנו על כך שבתי המשפט ראו בחתימה על שטר "אקט אישי מובהק", שיש בו משום גמירות דעת מיוחדת המעידה על התחייבות לנטילת חבות שטרית, שכן בניגוד לחתימה על חוזה, "חייב שטרי עשוי לחוב כלפי אוחז כשורה, אפילו לא קיבל את התמורה הנגדית שהובטחה לו" (עניין שפיצקופף וראו גם ע"א 537/89 רמטקס ביח"ר לאריגה בע"מ נגד rainbow window fashion inc מו(4) 573 (1992)).

ככלל, חתימה אלקטרונית מגשימה את יסודות גמירות הדעת והזיהוי (ראו בפתח דברי ההסבר להצעת חוק חתימה אלקטרונית), ולא ניתן לומר כי אינה יכולה לעלות כדי "אקט אישי מובהק". לא זו אף זו, גם אין טענה שכזו בפי המשיבה.

34. דומני, שאין הבדל בין ההיבט האישי של החותם באופן פיזי (אם בכתב ידו, בחותם או בדרך אחרת שהוכרה בדיון), לבין החותם בעצמו באופן גרפי על מסך מחשב באמצעות חתימה אלקטרונית (כפי שנוהגת המבקשת כיום להחתים את לקוחותיה, ראו פרי' הדיון עמ' 4 שורה 26,

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסיס בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

וכפי שנעשה היום כדבר שבשגרה במספר רב של מקרים). זה וגם זה יכולים להיחשב אקט אישי מובהק, ואף ניתן לראות בהם ככאלו העולים בקנה אחד עם נוסחו של טופס ד1 לתקנות הוצל"פ.

מכאן, שבמובן הצר של תכלית החתימה על שטר - ביצוע אקט אישי מובהק, ניתן לראות בחתימה אלקטרונית כחתימה על שטר לכל דבר ועניין, בהתאם למגבלות שקבעה הפסיקה, כגון שעסקינן בחתימה שנמצאת בשליטתו הבלעדית של החותם.

ודוק, אין בעובדה כי הפקודה כוללת מונחים פיזיים כגון "אוחז", "מחזיק", "בכתב", כדי לאיין את ההכרה בחתימה אלקטרונית, שכן חוק חתימה אלקטרונית ביקש להתמודד בדיוק עם מונחים כגון אלו בחקיקה קיימת. דוגמא מובהקת לכך הינן חתימות לפי חוק הירושה, הכולל מונחים של "חתימת יד" ו"חתימה ביד", אשר חוק חתימה אלקטרונית מבהיר מפורשות שניתן לראות בחתימה אלקטרונית כחתימה לפי חוק זה (למעט, כאמור, לעניין צוואה בכתב יד).

אף הנחיית היועץ 1.2500 מתייחסת לקיומם של מונחים פיזיים מפורשים בהוראות חוק, ומבארת כיצד ניתן להתאים חוקים אלו לעולם הדיגיטלי: **"במקרים שבהם תיתכנה פרשנויות שונות של הדין, אשר אחת מהן מאפשרת את קיומו של ההסדר הדיגיטלי המתבקש, השאלה האם ניתן לבחור בפרשנות זו תיגזר מתכליות הדין. אם תכליותיו עולות בקנה אחד עם ההסדר הדיגיטלי, אזי ניתן לקיים את ההסדר הדיגיטלי במסגרת הדין החל. כך למשל, צירוף המילים "חתימת יד" עשוי להעיד על כך שחתימה צריכה להתבצע ב"יד" החותם באופן פיסי, אך אם תכליות הדין מאפשרות זאת, צירוף מילים זה עשוי להתפרש גם כחתימה ביד החותם באופן דיגיטלי. באופן דומה, יפורש הצירוף "כתב יד." (שם, פרק ג, פסקה 1).**

מכיוון שניתן לראות בחתימה אלקטרונית משום אקט אישי מובהק, ואין בכך שפקודת השטרות כוללת מינוחים פיזיים וחפציים כדי לשלול פרשנות המכירה בחתימה אלקטרונית, הרי שניתן להכיר בחתימה אלקטרונית על שטר, ואין מניעה לאפשר ביצועו במסלול המיועד לשטרות בהוצל"פ.

דא עקא, שהתנגדותה של המשיבה אינה נסובה בעיקרה על הטענה כי חתימה אלקטרונית אינה מהווה אקט אישי מובהק, ואף לא על המונחים הפיזיים שמופיעים בפקודה. התנגדותה מבוססת, כזכור, על תכונותיו הייחודיות של השטר, ובראשן תכונת הסחרות (המורכבת מרכיב העבירות ומרכיב הטהירות), וממוסד האוחז כשורה.

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

האם חתימה אלקטרונית מאיינת את ההיבט החפצי של השטר ואת תכונת הסחרות?

35. לשיטתה של המשיבה, הסחרות השטרית יכולה להיפגע לאור האפשרות לייצר עותקים רבים של קובץ המסמך, שכן האוחז יכול לייצר עותק אחד, ולסחר בו לאדם אחד, ואז ליצור עותק אחר, ולסחר אותו לאדם שני, וכך הלאה, באופן שיהיה יותר מאחד שהוא אוחז כשורה. עוד מוסיפה המשיבה וטוענת, כי היעדר שטר חוב חד ערכי, פוגע באפשרות של המושך לקבל לידי חזרה את שטר החוב, אם נפרע, או להשמיד את השטר, שכן ייתכן שיש לשטר העתקים אחרים חתומים בחתימה אלקטרונית של המושך. במלים אחרות, המשיבה מביעה חשש מיצירת "שטר" שאינו חד ערכי, לעומת העולם הפיזי, שבו יכול להתקיים רק מסמך מקורי אחד, ואותו שטר פיזי מממש את ההיבט החפצי הנדרש לצורך אפשרות סיחורו.

36. לאור קיומן של טכנולוגיות שמאפשרות יצירת קובץ מקור חתום באופן דיגיטלי, חד ערכי, שאינו בר שינוי, ואשר ניתן להתחקות אחר המסלול הדיגיטלי שלו, אין די בחששה זה של המשיבה כדי לאיין את האפשרות להכיר בחתימה על שטר באופן אלקטרוני. במאמרה "החתימה האלקטרונית - מהימנות מול מסוכנות", מתארת רוית ויסמן כיצד ניתן להבטיח זיהוי חד ערכי של חתימה באמצעות הצפנה א - סימטרית, אשר עומדת ביסודה של החתימה הדיגיטלית (משפט **וצבא** 15 (התשס"א) 3 (פורסם במאגריס)). בשנים שחלפו מאז, הלכו והתפתחו פלטפורמות טכנולוגיות נוספות, ביניהן, בין היתר, טכנולוגיית הבלוקצ'יין ובכללה NFT, וכן התרחב השימוש בנכסים קריפטוגרפיים, לרבות מטבעות (הידוע מכולם הוא הביטקוין), כאשר טכנולוגיות אלו משמשות פלטפורמה לביצוע עסקאות רחבות היקף באופן אלקטרוני (דלית קן-דרור פלדמן, אור דונקלמן, "טכנולוגיית הבלוקצ'יין - לא מה שחשבתם: שיקולים טכנולוגיים ומשפטיים", **דין ודברים** טז תשפ"ג)). גם ארגון הסחר העולמי, אשר הזכירה המשיבה בתגובתה, עמד על הפתרונות הטכנולוגיים שיכולים לשמש פלטפורמה מתאימה לשטרות אלקטרוניים, שכן הם מייצרים את אותה אמינות של החתימה על שטר בדיו (<https://www.tradefinanceglobal.com/legal/digital-negotiable-instruments/>). להלן: "נייר העמדה של ארגון הסחר העולמי").

37. במלים אחרות, בעידן הטכנולוגי דהיום, קיימות באופן זמין טכנולוגיות המאפשרות זיהוי חד ערכי של קובץ ושל טראנזקציות המבוצעות בו. במובן זה, קובץ החתום באופן דיגיטלי, יכול להיות מאותה רמת אמינות כמו זו של השטר הפיזי, הן בהיבט של זיהוי החותם, הן בהיעדר אפשרות לשנות את קובץ המקור, ואף בהעברתו מאחד לשני בעולם המקוון. כמובן, שהמעבר לעולם הדיגיטלי אינו חף מסיכונים, הן ביחס למימוש תכליתם של דיני השטרות (כגון החשש שמביעה המשיבה ביצירת שטר שאינו חד ערכי), והן סיכונים כלליים שמקורם במעבר לעולם הדיגיטלי (כגון מתקפות סייבר), אך לאלו מענים טכנולוגיים זמינים ורבים. למותר לציין, שגם

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

העולם הפיזי של דיני השטרות אינו נטול סיכונים, כגון זיוף, אובדן השטר וכיוצ"ב, ואלו אינם פחותים בהכרח מהסיכונים הקיימים בעולם הדיגיטלי. כשם שדיני השטרות התמודדו לאורך השנים עם הסיכונים הקיימים בעולם הפיזי בנוגע לאמינות השטר או לאובדנו, ניתן לגבש פתרונות טכנולוגיים לסיכונים העולים מההכרה על חתימה על שטר באופן אלקטרוני.

סיכומו של דבר, מקום שקיימות כיום טכנולוגיות המאפשרות לייצר שטר שזיהויו ומסלולו הינם חד ערכיים, אין בטענות המשיבה בעניין זה כדי לקבוע שלא ניתן לחתום על שטר באופן אלקטרוני, אלא אך נדרש לקבוע את ההסדרים הטכנולוגיים המתאימים.

דיני הסיחור וההיבט הפיזי - חפצי של השטר

38. שונים הם פני הדברים ביחס לתכונת הסחרות השטרית, אשר כוללת את מוסד האוחז כשורה. היבטים אלו של דיני השטרות רואים בשטר משום חפץ מטלטלין, שהחזקה בו קונה עליו בעלות. כלשון בית המשפט העליון ברע"א 8301/13 **טל טריידינג קורפ נ' בנק לאומי לישראל בע"מ** (פורסם במאגרים; 24.11.2015) (להלן: **עניין טל טריידינג קורפ**): **"החוב החוזי מתמזג עם נייר השטר עצמו. בכך הופך החוב ל'חפץ' בעל ערך, להבדיל מחוב אשר נותר מופשט"** (שם, פסקה 5). לא זו אף זו, בהתאם לדיני השטרות, המסירה של השטר נעשית באמצעות העברתו באופן פיזי לאחר.

היות שהלכות הסיחור קושרות בין אחזקתו של המסמך הפיזי לבין הבעלות על הזכות הכתובה בו, תוצאת הדברים היא, כי בעוד בשטר כתוב ניתן לאחוז באופן פיזי ולמסרו באופן פיזי, הרי שקובץ מחשב אינו מהווה מטלטלין שניתן להחזיק בו, אלא מדובר בנכס בלתי מוחשי, ולכן אינו יכול לקיים את רכיב העבירות כפי שנקבע בדיני השטרות לפי פרשנותם המקובלת.

לפיכך, הגם שהדין מכיר בכך שניתן לקיים את דרישת הכתב באופן דיגיטלי ובחתימה אלקטרונית, כפי שפורט בהרחבה לעיל, תכונת העבירות עודנה מחייבת, לפי הפרשנות המקובלת, את המימד הפיזי של השטר. כך בשיטתנו, וכך ביתר שיטות המשפט המבוססות על חוק שטרי החליפין האנגלי משנת 1882 (ראו לעניין זה נייר העמדה של ארגון הסחר העולמי, פסקה 6). היבט חפצי זה של השטר יורד לשורשם של דיני השטרות, והוא לב ליבו של הקושי להכיר בחתימה אלקטרונית על שטר, שמשמעו הכרה בשטר אלקטרוני, שלא ניתן להעבירו או להחזיקו באופן פיזי.

39. חרף האמור, לא ניתן להתעלם מהפיחות במעמדה של ההחזקה הפיזית במטלטלין, כמו גם מהתפתחות הכלכלה המודרנית ששינתה את השימוש שעושה השוק בשטרות (ראו לרנר 2007,

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

עמ' 118; שלום לרנר "השטרות במאה העשרים ואחת" ספר לזין 434, 433 (אשר גרוניס, אליעזר ריבלין ומיכאיל קרייני עורכים, 2013) (להלן: **לרנר 2013**); רות פלאטו-שנער "לקראת מודל רציונלי של הגנות בדיני שטרות" **המשפט יב** – ספר עדי אזור ז"ל 275, 251 (2007) (להלן: **פלאטו שנער**)).

40. בע"א 1560/90 משה ציטיאט נ' הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מח(4) 498 (1994) נדון הכיתוב "למוטב בלבד" שנכתב על שיק, ובית המשפט העניק משקל מכריע לכוונת מושך השטר על פני תכונת הסחרות, וכתב כך:

"נהפוך הוא: בעידן המודרני, השטר תופס את מקומו יותר ויותר כאמצעי תשלום. לפיכך, מתבקש להעניק לקהילייה המסחרית והצרכנית מכשיר אשר ימלא ציפיות אלו, היינו ראיית השטר בנסיבות מוגדרות כאמצעי תשלום בלבד... בימינו אנו, ירדה קרנו של רעיון הסחרות כרעיון-על בדיני השטרות. השטר משמש, דרך כלל, כאמצעי טכני לקיום חיוב. שיטת משפט מעודכנת מן הראוי שתצעד עם רוח הזמן, ותספק לציבור את המסגרת הנורמאטיבית הנאותה למימוש צרכיו המסחריים."

בעניין **טל טריידינג קורפ** בוטלה ההלכה שנקבעה בע"א 333/61 אליעזר גויסקי נ' חיים יוסף מאיר ואחרים, טז 595 (1962) (להלן: **הלכת גויסקי**) ובית המשפט העליון קבע כי מי שאינו אוחז כשורה בשטר לא יוכל להתגבר על הגנה של כישלון תמורה של המושך או העושה. בפסק דינו עמד כב' השופט, כתוארו אז, הנדל על תכליתם של דיני השטרות, תוך שהוא מתייחס גם להיבטים הפיזיים של דיני השטרות על רקע המציאות המשתנה:

"חיובים אלה לבשו צורה פיזית של נייר. באופן זה זכה החיוב בתכונה שהייתה שמורה לחפצים אך לא לזכויות מופשטות - "עבירות" (או "סחירות פורמלית"), הלא היא היכולת להעביר את הזכויות על פי השטר מאדם אחד לשני (ראו ע"א 1560/90 משה ציטיאט נ' הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, פ"ד מח(4) 505, 498 (1994) (להלן: **עניין ציטיאט)). תכונה זו איבדה כיום מקצת חשיבותה בגלל שתי סיבות עיקריות - התגברות מעמדו של ההילך החוקי, כגון כסף מזומן, והאפשרות להמחות אף זכויות מופשטות**

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסיס בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

(ראו סעיף 1 לחוק המחאת חיובים, התשכ"ט-1969; ברק, עמוד 1266)...".

(הדגשה שלי – לח"ר)

בביטולו את הלכת גויסקי, עשה בית המשפט העליון צעד נוסף להאחדת דיני השטרות עם יתר דיני החיובים האזרחיים, ועיגן גם בדיני השטרות את העיקרון כי אדם לא יכול להעניק יותר ממה שיש לו, תוך הענקת משקל קטן יותר למוסד הסחרות ע"י הגבלת כוחו של האוחז כשורה.

על פסק הדין בעניין **טל טריידינג קורפ** נערך דיון נוסף - דנ"א 8447/15 **בנק לאומי לישראל נ' טל טריידינג קורפ** (פורסם במאגרים; 11.9.2017) שם חזר בית המשפט על התוצאה של ביטול הלכת **גויסקי**, ואגב אורחא, התייחס לסוגיית התאמתה של פקודת השטרות למציאות המסחרית המשתנה, ולתפקידו של בית המשפט בתהליך זה.

41. ואומנם, נוכח התפתחות הכלכלה המודרנית ולאור המגמות עליהן עמדנו לעיל, נראה כי קיימת תמימות דעים בצורך לערוך רפורמה בדיני השטרות על מנת להתאימה למאה ה-21 ולהתפתחויות הטכנולוגיות של השנים האחרונות (ראו לרנר 2007, עמ' 118, פלאטו-שנער, לרנר 2013).

אף המדינה אינה חולקת על כך.

עם זאת, המשיבה ציינה בתגובתה כי הכרה בחתימה אלקטרונית על שטר צריכה להיות " **בכפוף לבחינת ההיבטים הנדרשים בפקודת השטרות ומציאת הסדר הדיגיטלי שיגשים את תכליות פקודת השטרות**" (ראו תגובת המדינה מיום 23.12.24 פסקה 11). לדברי המשיבה, בימים אלו יושבים הגורמים הרלבנטיים על המדוכה בסוגיית חתימה אלקטרונית על שטר, בכדי לגבש הסדר כולל. דא עקא, שהמדינה לא פירטה באיזה שלב, אם בכלל, עומד התהליך, מה הם לוחות הזמנים הצפויים, ולא ניתן להשתחרר מן הרושם כי התהליך מצוי בחיתוליו ולא צפוי להסתיים בעת הקרובה.

42. בנסיבות אלו, ולאור טענות המבקשת כי המודל העסקי שלה מבוסס על חתימות דיגיטליות וכעת מצאה עצמה מול שוקת שבורה ובחוסר וודאות משפטי, ובהיעדר צפי לפתרון כולל מטעם המשיבה, ראוי לבחון על יסוד העקרונות שפורטו לעיל את המקרה שהביאה המבקשת לפתחנו, ולנסות לענות על השאלה האם ניתן להכיר בחתימה אלקטרונית על שטר חוב, שביצעו בשלכת ההוצל"פ התבקש בין צדדים קרובים.

התשובה לשאלה זו חיובית לטעמי.

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

האם ניתן להכיר בחתימה אלקטרונית על שטר חוב שלא נסחר וביצעו מתבקש בין צדדים קרובים

43. פקודת השטרות מושתתת על ההנחה לפיה שלושת השטרות המוסדרים בה הם מסמכים סחירים, אך לשיטתו של לרנר, הנחה זו לא הועמדה במבחן המציאות (לרנר 2007, עמ' 66). לטענתו, השימוש בשטרי חליפין מועט ביותר, הרוב המכריע של השיקים נמסר ע"י הנפרע לבנק שבו מתנהל חשבונו, וזו אינה פעולה קלאסית של סיחור (ראו גם לרנר 2013, עמ' 443), ובאשר לשטרי חוב, הרי שאלו משמשים דרך כלל כשטר בטחון, והנושה אינו נוהג לסחור בהם. במאמרו משנת 2013 ציין לרנר כי "בישראל שטרי חוב אינם משמשי אמצעי תשלום כבאמצעות אחרות, אלא כשטרי ביטחון בלבד" (לרנר 2013, עמ' 455). יתרונו של שטר החוב בכך שהוא מעניק לאוחז השטר את העילה השטרית, במובן זה שיש באחיזה בשטר כדי להעביר את נטל הראיה אל הנתבע השטרי, ומאפשרת לו לתבוע את פירעונו ישירות בהוצל"פ, ללא צורך לפנות לערכאה שיפוטית. במאמרו משנת 2013 הציג לרנר סקירה של הפסיקה בדיני שטרות לשנים 2000 – 2010, וניתוח הממצאים גילה כי "כל שטרי החוב שנדונו בפסיקה, ללא יוצא מן הכלל, ניתנו לבטחון" (שם, עמ' 456). מכאן, כי מדובר בשטרות שהלכה למעשה אין נוהג לסחורם בישראל.

כידוע, דיני השטרות התפתחו בהתאם למנהגי הסוחרים, שכן ביסודם הם באו לענות על צורכיהם, ולא פעם פירשו בתי המשפט את דיני השטרות בהתבסס על הפרקטיקות הנהוגות במהלך העסקים הרגיל, גם כאשר הייתה בכך סתירה ללשון הפקודה. לדוגמא, בע"א 466/60 פולשינסקי נ' גולדבלום ואח', טו 1961)773 הכיר בית המשפט בחתימה של מורשה חתימה בחברה כחתימה בשם החברה בלבד, תוך שהחותם עצמו פטור מחבות אישית, הגם שלפי הפקודה נדרש על החותם בשם חברה לציין מפורשות שהוא חותם בשם השולח. פסיקה זו התבססה על הפרקטיקה הנהוגה שבה חותמים מנהלים בשם תאגיד ומסתפקים בצירוף חתימתם לצד חותמת של החברה (ראו גם לרנר 2007, עמ' 67).

בימינו אנו, "נוהג הסוחרים" או במלים אחרות, מהלך העסקים הרגיל, כולל שימוש תדיר בחתימה אלקטרונית לצורך ביצוע עסקאות ואף קבלת שירותים רגישים ע"י המדינה. כך למשל, המדינה עושה שימוש בערביות דיגיטליות במכרזיה, מאפשרת העברת קניין באופן מקוון (למשל, בהעברת בעלות ברכב, ראו אתר משרד התחבורה), מכירה בפתיחת חשבון בנק באופן מקוון (ראו ניהול בנקאי תקין 367 מיום 13.11.18), ואף בוחנת הנפקה של שקל דיגיטלי (ראו פרסומי בנק ישראל בקשר לועדת היגוי שהוקמה בנושא).

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

44. יתר על כן, בפרקטיקה הנוהגת הוכרה זה מכבר חתימה אלקטרונית על שטרות חוב, הן ע"י המשיבה עצמה והן ע"י בתי המשפט. דוגמא לכך הינה החלטתו של כב' הרשם הבכיר ריאד קודסי בתא"מ (שלום נצ') 45932-09-17 סלוסייל בע"מ נ' אבראהים אגבאריה (פורסם במאגרים; 14.11.2019), שהובא על ידי המבקשת. באותו עניין קבע בית המשפט כי ניתן להכיר בחתימה אלקטרונית כחתימה על שטר, והתייחס בפסק דינו, בין היתר לכך ש"השימוש בחתימות אלקטרוניות ודיגיטליות הפך נפוץ ומקובל בחוזים צרכניים ובעולם העסקי". אומנם, אין מדובר בפסק דין מחייב והוא אינו כולל ניתוח מקיף של החקיקה הרלבנטית, כטענת המשיבה, אך דווקא בעובדה שהחלטה זו לא עוררה כל הדים, יש כדי ללמד על הטריטוריות של הדברים. ודוק, עיון בפסיקה מגלה כי אותה חברת סלוסייל, מושא ההליך שמספרו לעיל, מחתימה כדבר שבשגרה את לקוחותיה על שטרי חוב באמצעות חתימה דיגיטלית, ואלו נדונים בבתי המשפט כשטרי חוב לכל דבר ועניין. ראו קצת מיני רבים: ת"ט (שלום פ"ת) 38157-01-23 סלוסייל בע"מ נ' בריהון (פורסם במאגרים; 21.12.2023); ת"ט (שלום עפ") 52024-05-23 סלוסייל בע"מ נ' יוסף (פורסם במאגרים; 21.12.2023); ת"ט 12174-03-24 סלוסייל בע"מ נ' ויצמן (פורסם במאגרים; 30.1.25).

וראו גם ת"ט (שלום ת"א) 60778-07-23 דבורקין נ' שחר (פורסם במאגרים; 17.6.2024).

עניינם של כל ההליכים שמספריהם לעיל נוגע לשטרי חוב שנחתמו באופן אלקטרוני, לא סוחרו, והוכרעו בבתי המשפט, לאחר שרובם נפתחו בהליך של התנגדות לביצוע שטר בלשכות ההוצאה לפועל. המקרה של המבקשת דנא אינו שונה מהם.

בשולי הדברים יוער כי לא מצאתי להתייחס לשטר הספציפי מושא הליך זה, שכן מדובר בשטר שנפרע זה מכבר, והתנגדותה של המשיבה התבססה על כך שנחתם באופן אלקטרוני ולא על צורת החתימה או חוזקתה. כמו כן, המבקשת ציינה כי אופן החתימה האלקטרונית בה היא עושה שימוש השתנה מאז, וכיום מדובר בחתימה גרפית על מסך ממוחשב (ראו דברי ב"כ המבקשת בפר' הדיון מיום 19.9.24 עמ' 4 שורה 26), אשר ניתן לראות בה, לטעמי, אקט אישי מובהק.

45. לפיכך, בשטרי חוב שאינם סחירים או שלא נסחרו בפועל, ואלו הם רוב שטרי החוב בישראל, אין כל סתירה בין תכליתה של פקודת השטרות לחוק חתימה אלקטרונית, כך שניתן להכיר בחתימה אלקטרונית כחתימה על שטר לכל דבר ועניין, ובתנאי שמדובר בחתימה שמהווה "אקט אישי מובהק" ונחתמה באמצעות טכנולוגיה המאפשרת זיהוי חד ערכי והיעדר אפשרות לשנות את קובץ המקור. לפיכך, ניתן לפתוח הליכים בעניין שטרות אלו במסלול הקבוע לביצוע שטרות בלשכות ההוצאה לפועל. מדובר בשטרות שבהם לא בוצעה פעולת סיחור, ומגיש השטר לביצוע בהוצאה לפועל הוא זה שהשטר המקורי לפקודתו.

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

אשר ליתר השטרות, ובפרט שיקים, הדברים מורכבים הרבה יותר, ונדרשת עבודה נוספת ביחס אליהם. לכאורה, הם מעוררים קושי במישור היסוד החפצי של השטר. סוגיות אלו אינם מעניינו של ההליך דכאן ולכן איני נדרשת לכך.

אדגיש, כי לא נעלמו מעיני הצהרות המדינה לפיהן היא מודעת לצורך לבצע התאמות בין דיני השטרות לכלכלה המודרנית, ועיון במרשתת מגלה כי בנק ישראל פרסם כבר ביום 23.3.22 "קול קורא להתייעצות לגבי אפיון טכנולוגי של הוראת חוב דיגיטלית, תחליף דיגיטלי לצ'ק מנייר" <https://boi.org.il/publications/pressreleases/דיגיטלית-תחליף-דיגיטלי-לצ'ק-מנייר>. עוד אוסיף, כי גם נייר העמדה מטעם ארגון הסחר העולמי קורא להתאים את דיני השטרות האנגליים לתקופתנו, ומציע פתרונות משפטיים וטכנולוגיים בעניין זה.

יש לקוות כי אכן נעשית עבודה מאומצת ע"י כלל הגורמים הרלבנטיים במדינה להביא לגיבוש של הסדר דיגיטלי הולם ביחס לכל סוגי השטרות, אשר ייתן מענה גם להיבטי הסחירות השונים.

על וודאות משפטית ועל החשיבות ביצירת תחרות

46. שני טעמים נוספים הביאוני למסקנה כי יש לקבל את עמדת המבקשת ולהכיר בחתימה אלקטרונית על שטרי חוב שלא נסחרו.

47. הטעם הראשון הוא מנהג הסוחרים והשימוש התדיר בחתימה אלקטרונית בימינו, והצורך בוודאות משפטית. אחת הביקורת שנשמעו כנגד הנוסח של סעיף 2 הנוכחי לחוק חתימה אלקטרונית, התייחסה לחוסר הוודאות הנגזרת ממנו. לפי ביקורת זו, על כל ארגון במשק שיבקש לעשות שימוש בחתימה אלקטרונית, יהיה להכריע בשאלת התכלית של כל חיקוק ובשאלת חוזקת החתימה האלקטרונית הנדרשת לפיו (ראו פ"ר הדיון בוועדת המדע והטכנולוגיה מיום 6.2.18 ודברי עו"ד חיים רביה בעניין זה).

המבקשת בעניינינו ביססה את המודל העסקי שלה על חתימה אלקטרונית על שטר חוב, ונקלעה כעת לסיטואציה שבה המשיבה סירבה לראות באלו משום שטר. ניתן להניח, כי המבקשת סברה שאין מניעה משפטית לעשות שימוש בחתימה אלקטרונית על שטר חוב, ובמובן זה המקרה שבפנינו מוכיח במידה רבה את הביקורת שנשמעה בזמן אמת כנגד חוסר הוודאות הנגזר מנוסחו של סעיף 2 לחוק חתימה אלקטרונית.

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

לאור הפרקטיקה הנוהגת של חתימה דיגיטלית על שטר חוב, וחוסר הבהירות הטמון בסעיף 2 לחוק חתימה אלקטרונית, סבורני כי יש לבחור בפרשנות המכירה בחתימה אלקטרונית על שטר חוב גם מטעמים של וודאות משפטית הנדרשת לגופים כגון המבקשת.

48. הטעם השני נוגע לחשיבות יצירת תחרות לבנקים. מנכ"ל המבקשת ציין בדיון כי מטרתו לייצר אלטרנטיבה למערכת הבנקאית, והבהיר כי המבקשת היא חברה מפוקחת המחזיקה ברישיון אשראי מורחב של רשות שוק ההון (ראו פר' הדיון עמ' 4 ש' 3 ואילך). כידוע, **חוק סליקת שיקים** אפשר לבנקים בישראל לעבור לעידן הדיגיטלי בהיבטי סליקה, ובכך לייעל את עבודתם תוך חיסכון בעלויותיהם. כך גם נוהלי בנק ישראל השונים בקשר לחשבונות מקוונים. מצופה כי המדינה תספק פתרונות טכנולוגיים גם לעסקים שמבקשים להתחרות בבנקים, שעושים שימוש בשטרות חוב, דוגמת המבקשת. מציאות שבה רק לבנקים ניתנים הכלים לעבור לעולם הדיגיטלי (גם אם באופן חלקי), בעוד מתחריהם נאלצים להמשיך ולפעול בעולם הפיזי בלבד, אינה תוצאה רצויה בהיבטים של תחרות בעולם הבנקאות.

סיכום ביניים

49. חוק חתימה אלקטרונית נחקק במטרה להגביר את הוודאות לגבי פעולות המתבצעות באופן אלקטרוני, תוך הכרה במעמדם הראייתי של חתימות אלקטרוניות, וזאת לאור רצון המחוקק להתאים את החקיקה הקיימת להתפתחויות הטכנולוגיות. לצד האמור, דיני השטרות המסורתיים התפתחו במשך השנים בהתאם למנהג הסוחרים, וכיום במהלך העסקים הרגיל נעשה שימוש תדיר בחתימה אלקטרונית.

לפיכך, הן לאור רצון המחוקק והן לנוכח הפרשנות המקובלת של דיני השטרות, והיות שכיום קיימות טכנולוגיות המאפשרות יצירת קובץ חד ערכי שלא ניתן לשנותו, אין כל מניעה להכיר בעת הזו בחתימה אלקטרונית על שטר חוב, ככל שהיא עולה כדי אקט אישי מובהק, ובתנאי שמדובר בשטר שאינו סחיר או שלא נסחר בפועל ומבוקש לבצעו בהוצל"פ בין צדדים קרובים.

יודגש, כי החלטתי מוגבלת לביצוע שטר חוב שאינו נושא על גבו את רכיב הסחרות, בין דה יורה ובין דה פקטו, תוך ניסיון ליתן מענה לצורך שקיים למבקשת ולשכמותה, ולאחר שהתרשמתי כי בפרקטיקה הנוהגת חתימה אלקטרונית על שטר הפכה לנפוצה. נוכח מורכבותם של דיני השטרות, מצופה כי המדינה תפעל במהרה להסדרה כוללת של הסוגיה, ותגבש מענה טכנולוגי הולם לכל סוגי השטרות.

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסיים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

על נהלי הרשות ופרסומם

50. אחת הטענות המרכזיות של המבקשת נוגעת לנהלי המשיבה, אשר לשיטת המבקשת לא היתה לה סמכות להתקין, והם נותרו כנהלים עלומים שאינם ידועים לציבור. מנגד, טוענת המשיבה, כי נהליה כולם מפורסמים כנדרש, והם לא כללו התייחסות לחתימה אלקטרונית על שטר שכן זו אינה מוכרת בשיטתנו. המשיבה ציינה כי עניין זה יובהר על ידה, ואכן עיון בנהליה העדכניים מלמד כי פורסמה הבהרה כאמור (https://www.gov.il/BlobFolder/policy/opening-notes-and-checks-file-regulation/he/regulations_opening-notes-and-checks-file.pdf). אשר על כן, טענות המבקשת באשר להיעדר פרסומם של הנהלים הנוגעים לחתימה אלקטרונית התייתרו ולא מצאתי להכריע בהם.

51. עם זאת, משהגעתי למסקנה כי ניתן להכיר בשטרות חוב לא סחירים שחתומים באופן אלקטרוני, וניתן לבצעם במסלול המיועד לשטרות בלשכות הוצל"פ, על המשיבה להתקין נהלים מתאימים ולפרסמם לציבור. יש לקוות כי מדובר בעניין זמני בלבד, ולא ירחק היום ותהיה הסדרה כוללת ביחס לכלל סוגי השטרות החתומים דיגיטלית.

אזכיר, שאחת מיתרונותיה של ההנחיה המנהלית היא גמישותה (בג"ץ 5016/96 ליאור חורב נ' שר התחבורה ואח', נא(4) 1 (1997); בג"ץ 4540/00 אבו עפאש נ' שר הבריאות) (פורסם במאגרים; (14.5.2006)), ועל כן יכולה המשיבה להתקין כבר בעת הזו (אפילו יהיה זה רק לתקופת מעבר עד לגיבושו של הסדר דיגיטלי כולל לשטרות), נהלים פרטניים הנוגעים לביצוע שטרי חוב בין צדדים קרובים במסלול השטרות בהוצל"פ.

למען הדוגמא בלבד, ניתן להציע כי במקום ס"ק 2 המופיע בנוהל הנוכחי (שם) שעניינו "מקרים בהם לא יפתח תיק" ונוסחו כיום הוא: "לא ניתן לפתוח תיק הוצאה לפועל מסוג שטרות כאשר השטר חתום באמצעות חתימה אלקטרונית/ דיגיטלית", תהיה לשונו של אותו הסעיף כזו המחריגה שטר חוב שביצעו מתבקש בין צדדים קרובים בלבד, ויכולה היא כמובן לכלול דרישות טכנולוגיות מתאימות.

סוף דבר

52. לא מעט ביקורות נשמעו כנגד דיני השטרות וקפיאתם בזמן. היטיב לנסח זאת את More Grant שדבריו הובאו ע"י לרנר במאמרו משנת 2013:

בית משפט השלום בפתח תקווה

רע"צ 41866-12-23 ביזי פיננסים בע"מ נ' הוצאה לפועל ואח'

תיק חיצוני: 510227-06-23

**"Time seems to have been suspended, nothing has changed,
the late twentieth century law of negotiable instruments is
still the law for clipper ships and their exotic cargoes from
the Indies."**

בעידן הדיגיטלי של היום, המחוקק הביע רצונו בחוק חתימה אלקטרונית כי יש להתאים את החקיקה הקיימת להתפתחויות הטכנולוגיות. כוונה זו של המחוקק לא פסחה על דיני השטרות. הגיעה העת לעדכן את דיני השטרות שמוצאם בחוק אנגלי משנת 1882, ולהתאים לכלכלה המודרנית ולשימושים שנעשים בפועל בשטרות. הפתרונות הטכנולוגיים הקיימים רבים ומגוונים הם, ומעניקים אמינות ובטיחות שאינן נופלות מאלו שקיימות בעולם הפיזי. אולי אפילו יותר. חזקה כי המדינה, על כלל גורמיה, תתניע תהליך יסודי כדי להביא את דיני השטרות בישראל למאה ה-21.

המסקנה אליה הגעתי, לפיה לא היה מקום למנוע מהמבקשת לפתוח הליך לביצוע שטר במסלול המיועד לשטרות, הינה צעד ראשוני וחלקי בלבד, שמבקש ליתן מענה מיידי לצרכיהם העכשוויים של גופים כגון המבקשת. זאת, מבלי שיהיה בכך כדי לפגוע בפרשנות המקובלת של דיני השטרות ובפרט במוסד הסחרות, תוך יצירת וודאות משפטית והתאמה לפרקטיקות הנוהגות.

אשר על כן, הערעור מתקבל.

המשיבה תאפשר לבצע שטר חוב שביצעו מתבקש בין צדדים קרובים, ושנחתם באופן אלקטרוני, בהליך המיועד לביצוע שטר על פי תקנות הוצל"פ, ותתקן בתוך 90 ימים את נהליה בהתאם.

המשיבה תישא בהוצאות המבקשת בסך 13,000 ₪ בתוספת מע"מ, אשר יישאו ריבית שקלית מהיום ועד למועד הפירעון.

ניתן היום, י"ג שבט תשפ"ה, 11 פברואר 2025, בהעדר הצדדים.

לימור חלד-רון, שופטת